

suoraa tekstiä**mielipidekirjoitus**

Onko TR-mittaus kriisissä?

Ja jos on, niin millä tavalla ja miksi?

Olen pitänyt TR-koulutuksia ja kalibroinut mittauksia muutamana vuotena päälle 10 vuotta. Raksapakankin ensimmäinen versio luotiin skanskalaisten kanssa pian 8 vuotta sitten. Tähän aikaan on mahtunut paljon, ennen kaikkea positiivisia asioita. Työturvallisuuden tärkeyttä ei tarvitse enää isommin perustella, suojausten käyttö on parantunut roimasti ja työmaiden järjestys alkaa olemaan monin paikoin kohtalaisesti kunnossa. Vain muutamia mainitakseni.

Työturvallisuusparatiisissa on kuitenkin TR:n kokoinen mato. Tarkoitin tällä sitä, että korkea TR-indeksi on alkanut olemaan itsetarkoitus. Etenkin rakennuttajilta tuntuu kadonneen se tosiasia, että TR on vain väline. Väline, jonka tarkoitus on löytää puutteita. Mutta ennen kaikkea väline, jonka avulla havaitut puutteet saadaan laitettua kuntoon eli päästään turvallisempaan työympäristöön. Jos halutaan vain korkea indeksi, se myös saadaan. Hintana tosin on usein se, että puutteet jäävät kirjaamatta ja sitä kautta myös korjattamatta.

Tämä suuntaus näkyy sekä koulutuksissa että kalibroinneissa. Eteeni tulee jatkuvasti tilanteita, kuinka mittauksia on tehty puutteellisilla tiedoilla ja osaamisella. Keskusteluissa on myös käynyt ilmi, kuinka tiukkaa työsuojelun tasoa ylläpitävä - eli

On parempi jäädä kiinni omassa TR-mittauksessa kuin viranomaisen tekemässä onnettomuustutkinnassa.

paljon puutteita kirjaava työmaa - saattaa saada rakennuttajalta tai pääkonttorista palautetta huonosta TR-indeksistä. Mikä on sinänsä hyvä asia. Mutta. Korjaavaksi toimenpiteeksi riittää kuitenkin korkeamman indeksin ilmoittaminen ilman muita muutoksia työmaalla. Tai toimenpiteenä on se, että jätetään yksinkertaisesti pahimmat ja eniten indeksiä laskevat alueet mittaukselta.

Hieman korkeampaa moraalialia osoittaa ratkaisu, jossa eteenpäin lähetetään tavoitetason ylittäneet indeksit ja itsellä pidetään reilusti alemmat, todelliset mittaustulokset. Ja niin edelleen. Huolestuttavaa tässä on se, että indeksien taakse kätkeytyvät syyt eivät tunnu kiinnostavan. Vaaditaan siis indeksiä, ei työturvallisuutta.

En kaipaa alhaisia indeksejä, vaan kaipaan todellisia indekse-

jä. Mielestäni on parempi jäädä kiinni omassa TR-mittauksessa kuin viranomaisen tekemässä onnettomuustutkinnassa. Ei ratkaisu voi olla 'kunnossa' vain sillä perusteella, että toteutusta ei osata tai pystytäkään tekemään asianmukaisesti. Huono ratkaisu - vaikkakin huonoista vaihtoehdoista paras - ei ansaitse oikeinmerkintää.

Sitouduttuaan käyttämään TR:ää työmaa samalla sitoutuu vallitsevaa lainsäädäntöä tiukempaan työsuojelun tasoon.

Mielestäni olisi myös korkea aika kyseenalaistaa TR:n vanha-kantainen periaate, että vain osa työmaan välineistä tarkastetaan ja osa jätetään tarkastuksen ulkopuolelle. Kuitenkin kaikki työmaalla olevat vermeet ovat päätoteuttajan vastuulla ja on kaikkien etu, että välineiden kunto tarkastetaan säännöllisesti - tai edes kerran, vastaanottotarkastuksessa. TR:n ulkopuolella olevista välineistä puutteita löytyy tyypillisesti esimerkiksi isoista työkoneista (kaivinkoneet, pyöräkuormajat), putoamissuojausten kunnosta ja tarkastuksista (päälle puettuna ne voidaan toki arvioida tarkastettaessa työskentele-lyä), sekä kaasupullojen säilytyksestä.

Kokonaan oma lukunsa on työn fyysinen kuormittavuus - asia jota ei TR:ssä arvioida lainkaan. Kuitenkin esimerkiksi tuki- ja liikuntaelämisen vuoksi ennakkoeläkkeelle jää rakennustyöntekijöitä kaksi kertaa keskimääräistä enemmän. Työntekijöiden kanssa käymieni keskustelujen perusteella vain ani harva normaalkaisesta vanhuuseläkkeelle jäävistä jää eläkkeelle terveenä.

Lisäksi mielestäni on nurinkurista, että työmailla toivotaan työsuojelutarkastajilta tiukempaa otetta. Vaikka työsuojelutarkastajat valvovatkin lain kirjaimen noudattamista, eivätkä voi vaatia sitä tiukempaa tulkintaa, olisi mielestäni edelleen pidettävä mielessä TR:n perusajatus: tavoitteena on turvallinen työmaa. Se ei useinkaan tarkoita lain minimin täyttämistä vaan usein rima pitää ylittää reilusti.

Näin ollen kaikille pitäisi olla selvää, että sitouduttuaan käyttämään TR:ää työmaa samalla sitoutuu tietyissä asioissa vallitsevaa lainsäädäntöä tiukempaan työsuojelun tasoon. Ja tähän TR taipuisi haluttaessa myös viranomaisten käsissä hienosti: vaatimaa äänensävy lakipuutteisiin ja ohjaava ote muihin.

Yhteenvetona sanoisin, että työsuojelun vaatimustaso ja tahotila parempaan on kasvanut siinä määrin, että TR kaipaa päivittämistä. Vaikka parhaat toimivatkin vastuullisesti, ei yli 90 prosentin keskimääräiset kokonaisindeksit voi olla tätä päivää alalla, jossa tapaturmataajuus on jatkuvasti Suomen heikoimpia. Paljon on tehty, mutta vielä on matkaa RT:n asettamaan nollatavoitteeseen vuonna 2020.

Juha Merjama
Tapaturva Oy

Tapaturva Oy on vuonna 2006 perustettu työturvallisuuden asiantuntija, kouluttaja sekä materiaalien tuottaja. Toimialoina rakentamisen lisäksi ovat muun muassa valmistava teollisuus, lainsäädäntö, kuljetukset ja liikenne. Juha Merjama toimii yrityksen toimitusjohtajana.